

EEN VLAAG VAN WAANZIN

CORINE HARTMAN BIJ UITGEVERIJ CARGO

Doodskopvlinder (met Tomas Ross)

Corine Hartman

Een vlaag van waanzin

EEN OP WAARHEID GEÏNSPIREERD FAMILIEDRAMA

2016

AMSTERDAM

Cargo is een imprint van Uitgeverij De Bezige Bij,
Amsterdam | Antwerpen

Copyright © 2016 Corine Hartman
Omslagontwerp b'IJ Barbara
Omslagillustratie © Stuart Brill/Arcangel Images
Foto auteur Keke Keukelaar
Vormgeving binnenwerk Peter Verwey, Heemstede
Druk Koninklijke Wöhrmann, Zutphen
ISBN 978 90 234 9419 5
NUR 305

www.uitgeverijcargo.nl

*De mantel dood is om mij heen
[...] Ik ben niet verder van u af
Dan de dikte van dezen steen
En dien boven uw graf.*

Gerrit Achterberg, uit 'Nacht'

PROLOOG

Het licht gaat uit met een dof, zwaar geluid dat lijkt door te dreunen tot in mijn botten en waaraan ik maar niet kan wennen. Misschien omdat het de aankondiging is van urenlang malen in het halfduister. Maar ook verdwijn ik soms in een nachtmerrie van bloed. Dan krimpt deze ruimte tot het formaat van een doodskist en lig ik in de rottende geur van de eindigheid. De kist loopt langzaam vol met haar bloed en als ik vrees te zullen stikken, trekt ze me omhoog, kijkt ze naar me, zwijgend, maar met een holle blik vol verwijt. Vervolgens word ik happend naar adem wakker, nat van het zweet.

Misschien zijn ze wel geweest, was er iets mis met de papieren en mochten ze niet naar binnen.

Zittend met mijn rug tegen de muur, de benen opgetrokken, leg ik de foto op schoot. De enige die ik hier heb, een vakantiekiekje van jaren geleden in Zuid-Frankrijk. Jij en de kinderen. Je lacht recht in de camera, met je perfecte rij witte tanden en je stralende, zongebruinde gezicht.

Misschien hebben ze een brief gestuurd en komt die pas morgen aan. Of een kaart, desnoods een met voorgedrukte tekst.

Ik wil uitleggen, verontschuldigen, omhelzen, samen verwerken, maar ik durf amper naar ze te kijken op de foto. Naar Ciara al helemaal niet. Dan zie ik de woorden bijna weer voor me, zwart-op-wit, zo duidelijk en niet mis

te verstaan: 'Een traumatische ervaring, die ze waarschijnlijk nooit zal verwerken, haar leven lang zal meedragen.'

Onvergeeflijk.

Misschien hebben ze gebeld en ging er iets fout met het doorverbinden.

Dat ik dit nooit, nooit heb gewild, doet niet ter zake. Het is ijdele hoop te denken dat ze ooit weer een normaal leven zullen leiden, met een partner die begrijpt dat zij geen schuld hebben, dat ze er niets maar dan ook niets aan konden doen.

Mijn hartslag versnelt als ik het scheermesje op de ader aan de binnenkant van mijn linkerpols zet. Mijn handen trillen nog steeds, erger zelfs, nu, ik doe mijn uiterste best ze onder controle te krijgen, maar ze lijken wel niet van mij te zijn. Even de vingers oprekken. Uitschudden.

Misschien moet ik eens ophouden mezelf voor de gek te houden. Ze willen mij helemaal niet meer zien, en daarom mag ik me ook niet meer in hun levens mengen, zelfs niet in gedachten.

Met trage bewegingen scheur ik de foto in reepjes, dan in kleine stukjes. Ik stop een stukje helderblauwe lucht in mijn mond, kauw erop, probeer het door te slikken. Halverwege mijn keel blijft het steken, hoestend en kokhalzend spuug ik het weer uit. En toch prop ik opnieuw een stukje in mijn keel. Een moment van uitstel, omdat ik bang ben? Of afstel, omdat ik tegen beter weten in toch nog hoop?

I

Het vieren van een verjaardag, bedacht Anthonie, was misschien vooral een vorm van ontkenning dat het leven eindig is. Een tong uitsteken naar het onvermijdelijke.

Lang zal hij leven, lang zal hij leven.

Thijmen zong het, mompelend, misschien onderhand te oud voor dit soort kinderlijke uitspattingen. De tweeling, uitbundig op het bed springend, haalde alles uit de kast wat ze aan verjaardagsliedjes kende. Zelfs de twee violen, de trommel en de fluit. Romée moedigde ze aan en zong mee, zachtjes, met een glimlach.

‘Ho, stop maar, dames, ik voel me nu wel jarig genoeg,’ zei hij, en trok Ciara naar zich toe. Ze verloor haar evenwicht en viel naast hem, op bed. Hij kietelde haar, en deed intussen zijn best ook Chloë te vloeren. Maar hij kreeg geen vat op haar snelle, lenige bewegingen. Met een plof ging ze op hem zitten. Een iel meisje van elf, maar toch, om en nabij de vijfendertig kilo bliezen de lucht wel uit zijn longen. Hij deed alsof hij helse pijnen leed, kreunde hevig, smeekte om genade.

‘Ik geef me over,’ kermde hij, liet ze nog even hun drukke gang gaan en zei: ‘Als jullie straks mee willen naar Naturalis moeten jullie je nu gaan aankleden.’

Zijn tactiek werkte.

Een halfuur later zaten ze gevijven aan het ontbijt, zonder enig gemopper over bruine boterhammen en muesli in

de kwark. Hij pakte net het cadeautje van Thijmen uit, een leeslampje voor in bed dat, heel handig, aan de omslag van een boek kon worden vastgeklikt, toen de telefoon ging.

Roméé stond op, hij volgde haar met zijn blik. Hij hield van de manier waarop ze liep, zo sierlijk en licht, alsof ze de grond onder haar voeten niet echt nodig had. Ze had haar haar opgestoken en hij voelde een verlangen de zachte huid van haar nek te strelen. Vanavond. Vanavond zou hij...

‘Het is je vader,’ onderbrak Romée zijn gedachten.

‘Mijn vader?’

‘Opa heeft vast ook een cadeautje,’ meende Ciara.

‘Niet aan de telefoon,’ zei Romée, ‘hij is weg. Zijn buurvrouw zag hem langslopen. Zonder jas.’

Ze keken elkaar een moment zwijgend aan, vervolgens schoof hij zijn bord naar Chloë. ‘Ruimen jullie de boel maar op en laat Guus naar buiten,’ zei hij. ‘Wij moeten eerst even naar opa.’

Jas. Autosleutels. Een ongeruste blik van Romée. ‘Het komt wel goed,’ zei hij. Een dooddoener. Een leugen zelfs.

Een minuut of vijf later reed hij langs zijn vaders huis. ‘De buurvrouw zag hem lopen,’ zei hij, ‘dus dan moet hij die kant op zijn gegaan.’ Hij wees in de richting van het dorpscentrum. ‘Sigaren kopen?’

‘Het kerkhof, denk ik,’ zei Romée. ‘Gisteren had hij het een paar keer over je moeder.’

Even later reed hij over het knerpende grind de parkeerplaats op en zette de auto stil voor de ingang. Het was een bescheiden begraafplaats, verder uitbreiden zou binnen enkele jaren onmogelijk worden omdat er te veel omheen was gebouwd, vroeger al. Hij snoof de maartse vroege voorjaarslucht op, proefde er iets van de winter in, die zich vooral ’s nachts nog niet liet verdringen met temperaturen onder het vriespunt. Maar de bloemknoppen stonden op

uitbarsten, vogels waren al druk in de weer met hun nest, gisteren hoorde hij de eerste tjiŧtjaf zijn eigen naam roepen, nog even, realiseerde hij zich, en de natuur zou opnieuw het geruststellende bewijs leveren hoe machtig ze is.

Lopend langs oude graven, sloeg hij zijn arm om Romée. ‘Waarom heeft ze hem niet tegengehouden?’ vroeg hij haar.

‘Wie?’

‘De buurvrouw.’

‘Ze stond op het punt weg te gaan, moest naar de huisarts. Wees blij dat ze eraan dacht ons te bellen.’ Ze maakte zich van hem los, hij voelde haar onrust.

‘Hij komt wel weer terug,’ zei hij, de opmerking als onzinnig bestempelend nog voor die zijn mond had verlaten. Alweer. Als het om zijn vader ging, verloor hij zich regelmatig in loze zinnen.

‘Gelukkig,’ zei Romée, ‘ik zie hem.’ Ze wees naar het einde van het pad.

Daar lag het graf van zijn moeder. In liefdevolle herinnering, Charlotte van Baerle-Krayenhoff. Geboren te Capelle aan den IJssel. Geboorte- en sterfdatum. Daarboven was ruimte opengelaten voor naam en data van zijn vader. Er hoorde een plaat van natuursteen op het graf, maar die was bij het plaatsen beschadigd. Hij had allang eens moeten bellen waar de nieuwe bleef en probeerde zich de naam van het bedrijf te herinneren waar hij die had besteld. En hij deed vooral zijn best niet tot zich door te laten dringen wat hij voor zich zag: midden op het graf zat zijn vader, geknield, zijn handen wroetend in het zwarte zand, waarin hij al een vuistdikke kuil had gegraven.

‘Allemachtig, pa,’ riep Romée, en ze zakte door haar knieën naast hem. ‘Wat ben je nou aan het doen? Dat kán toch niet.’

‘Terug. Ze moet terug. Komen. Kan niet... wil niet...’

Hij stond als versteend, wilde niet geloven wat hij zag. Zijn vader wist gewoon niet wat hij deed of zei, wilde dit niet werkelijk doen. Het moest een basale reactie zijn van een deel van de hersens dat tijdelijk geen verbinding had met de rest. Vaders neuroloog kon vast wel uitleggen waar zulke primitieve handelingen vandaan kwamen, hoe dat werkte in die aangetaste grijze brij.

‘Ton, help je even?’ Romée probeerde zijn vader te laten ophouden met graven. En hij mompelde: ‘Ja, ja, natuurlijk, sorry.’ Hij dwong zichzelf die ene stap naar voren te zetten, en greep met één voet op zijn moeders graf de mouw van zijn vaders witte overhemd, onder de zwarte veges. Toen zijn vader weer overeind stond, zag hij de zandvlekken op de knieën van diens corduroy broek.

Zijn vader bekeek zijn vieze handen en grimaste naar hem: ‘Kolenschoppen. Vroeger bouwde ik daar schepen mee. Eigenhandig. Hard werken, de handen vuilmaken, dat hoorde erbij.’

‘Ma is dood, pa’ zei hij, bruter dan zijn bedoeling was. ‘Wat denk je dat je hier in vredesnaam aan het doen bent?’

Vanuit zijn ooghoek zag hij Romées beduusde blik.

Romée vond dat ze hem mee naar huis moesten nemen. ‘Nu kan het nog,’ zei ze. In haar stem klonk iets wat hem belette te zeggen dat ze pa zoals gepland morgen zouden ophalen, dat hij zich dit alles straks toch niet zou herinneren.

Voor het eerst dus geen uitje op een verjaardag. Ze waren ermee begonnen toen de kinderen nog klein waren. Een dagje naar zee, het bos, de speeltuin. Zodra het kroost mondiger werd, mochten ze zelf een bestemming uitzoeken. Ditmaal had Thijmen mogen kiezen en die verheugde

zich al weken op prehistorische skeletten en fossielen.

De kinderen reageerden teleurgesteld, natuurlijk. ‘We halen het binnenkort in,’ beloofde hij, ‘jullie houden het te goed.’ Maar beter scoorde hij door geld op tafel te leggen voor cola en chips met de toezegging een film vanavond te mogen kijken, welke dat dan ook mocht zijn. Opvoedkundig onverantwoord, al vertrouwde hij erop dat Thijmen iets zou uitzoeken waar ook zijn zusjes van genoten. Ze waren alle drie gek op sciencefiction en dat beviel hem wel, hij stimuleerde het gebruik van de fantasie graag, hoopte dat het ze later zou helpen buiten de geijkte paden te durven lopen.

Anthonies zus kwam ’s middags langs, zijn broer liet niets van zich horen of zien. Maar zijn vader was in goede doen na het ongemakkelijke incident van die ochtend, en zat te genieten van zijn chocolademousse. Hij keek naar het minieme vorkje in de grote handen van zijn vader, die het dessert laagje voor laagje fileerde, en herinnerde zich hoe hij er vroeger al een sport van leek te maken het eetbare zo traag mogelijk te nuttigen.

‘Eet nou maar gewoon op, pa,’ zei hij geërgerd, ‘er is genoeg.’

‘Jullie weten niet hoe bijzonder de smaak van chocolade is. Ik weet nog goed hoe de Canadezen met tanks en vlaggen door de straten reden en dat ik een reep opving, en voor het eerst die zoetigheid op mijn tong liet smelten. Een onvergetelijk moment.’

Zeker voor een kind dat destijds pas vijf was, bedacht Anthonie, van mening dat het met de fantasie van zijn vader de laatste tijd heel goed ging. Het gezegde dat elk nadeel zijn voordeel heeft, leek dan in dit geval tenminste op te gaan. Hij glimlachte, opgelucht dat pa leek te zijn vergeten dat hij ma uit haar graf had willen halen. En toen ze te

gelijktijd de cognac in hun glas lieten walsen en zwijgend verwickeld raakten in een wedstrijdje wie de mooiste cirkels sigarenrook de lucht in kon blazen, overwoog hij heel even dat het nog niet zo'n gekke ziekte was, die dementie.

Ze keken gezamenlijk naar het vier uur-journaal, omdat pa dat altijd deed, en het viel Anthonie op dat Romée herhaaldelijk op haar horloge keek. Waarom zou ze de precieze tijd willen weten? Moest ze nog weg, of verwachtte ze een telefoontje? Hij had zichzelf kinderachtig gevonden bij zijn achterdocht toen ze afgelopen weekend naar een schoolreünie wilde, alleen welteverstaan. Maar toch sloeg een duister gevoel hem opnieuw even uit het lood. Onverwacht en tamelijk vervelend.

'Partners hebben niks te zoeken op zo'n feestje,' had ze gezegd, 'want die kennen toch niemand.'

Achteraf vertelde ze er weinig over, terwijl ze pas in de kleine uurtjes was thuisgekomen. Hij wilde het niet, maar hij was alerter op haar doen en laten en verbeeldde zich dat ze stiller was, hem soms vreemd aankeek. Observerend. Nee, hij moest daarmee ophouden, het was precies dat: hij verbéélde zich.

Hij wreef met zijn handen door zijn haar. Onzin. Zijn eigen gevoel aan het woord, waar hij beter het verstand kon inzetten. Het betekende natuurlijk niets. Iemand met een horloge keek er af en toe op, soms zelfs onbewust, zonder tot zich door te laten dringen hoe laat het was. Dat overkwam hem ook wel eens.

Nadat ze haar schoonvader had thuisgebracht reed Romée niet meteen terug naar huis. Anthonie zou haar niet missen, ze bleef wel vaker wat langer weg als ze pa naar huis bracht. Om het bed te verschonen of was weg te strijken. Dan had de hulp iets meer tijd over voor een wandeling, een praatje.

Ze reed een paar straten om, parkeerde de auto en zette de verwarming iets hoger, ze had het koud in haar mouwloze jurkje dat ze vanmorgen had uitgekozen voor Anthonies verjaardag. Starend naar een rijtje eengezinswoningen, waar hier en daar een lamp aanging en een gordijn werd gesloten, stelde ze vast dat het een mooie dag was geweest. Anthonie en zij, samen met de kinderen, een huis vol levendigheid, met taart, samen eten, stoeien... zo'n dag maakte haar licht, maakte haar gelukkig. De onnavolgbare grilligheid van schoonpapa niet meegerekend. En hoe Anthonie en hij met elkaar omgingen, was al even onnavolgbaar. Tenenkrommend het eeuwige wederzijdse onbegrip, maar zo herkenbaar ook. Het herinnerde haar aan haar ouders, intussen allebei overleden, haar moeder het eerst, ruim een jaar geleden. Mam had de reguliere behandeling tegen kanker in het ziekenhuis geweigerd, een behandeling gekozen met kruiden en massages. Pap had geprotesteerd en het had geleid tot de zoveelste ruzie.

‘Jij zweert ook bij alternatieve geneeswijzen,’ had mam tegen haar gezegd, wat ze had bevestigd.

‘Maar kruiden en acupunctuur genezen geen gebroken been,’ wierp pap toen tegen. En ook dat was waar.

Helse pijnen had haar moeder geleden, terwijl haar vader vooral kwaad was en Romée had het met lede ogen aangezien, schipperend tussen beide belangen. Ze was vooral bedroefd geweest, en nog steeds. Maar mam was altijd al panisch voor ziekenhuizen; daar ging je dood. Ze was onvermurwbaar, en toen ze uiteindelijk toch werd opgenomen was het te laat. Haar vader bleef alleen achter, eenzaam, kwijnende weg en stierf, vreedzamer dan zijn vrouw, met zijn handen in de hare. Juist daarom moest ze nu genieten van wat ze had. Van het leven. In harmonie.

Ze gaapte, streek met haar handen over haar benen, die stijf aanvoelden. Het was een mooie, maar ook vermoeiende dag geweest.

Getrouwd, kinderen, ze waren allemaal gezond, ze had werk dat haar voldoening schonk. Een fantastisch leven. Maar er knaagde iets. Alsof een venijnig beest zijn scherpe tanden steeds dieper in al die zekerheden zette. En dat niet voor het eerst deed. Ook vanmorgen had het zich geroerd, toen Anthonie ineens zo kil klonk toen hij zijn vader languit op het graf had aangetroffen. Het roerde zich ook als haar man de natuur in trok of ’s avonds in zijn werkkamer zat. Soms onderging ze die eenzame uren lijdzaam, zich troostend met de gedachte aan hun kinderen, drie kostbare redenen om door te zetten, vol te houden. Gisteravond was ze naar hem toe gegaan, had hem een glas wijn gebracht om met hem te proosten op zijn laatste avond als vijfenveertigjarige, en vergeefs gewacht op de vraag of ze dat wijntje samen zouden drinken.

‘Wat doe je?’ vroeg ze, al wist ze heus wel dat hij verdiept

was in een van zijn filosofie- of vogelboeken, en hij had gompeld: ‘Beetje lezen, niks bijzonders.’

Man, vrouw, relatie, dingen met elkaar delen. Eenvoudig. Fluitje van een cent voor een echtgenoot die carrière heeft gemaakt in de communicatie. Zo makkelijk was het niet, dat wist ze wel, en hoe kon uitgerekend zij hem überhaupt iets verwijten?

Gisteravond had ze het ineens niet kunnen verdragen en geïrriteerd gereageerd toen hij niets zei, niets vroeg. ‘Gezellig,’ had ze gezegd, ‘dus je doet liever niets bijzonders dan een glas wijn drinken met mij.’ Om vervolgens zijn kamer te verlaten met een klap van de deur. Ze had haar wijn alleen opgedronken en haar vriendin gebeld. Wies die een kat had die Konijn heette. Ze had altijd gedacht dat Wies haar benijdde, vanwege haar gezin, haar villa met zwembad, haar gezonde enkels. Maar het zou best wel eens andersom kunnen zijn. Wies, met haar eenvoudige levensstijl, zonder dikke hypotheek. Wies, die altijd zingend de voordeur opendeed, met haar leesbril met pantermotief en een kast vol kleurrijke kleding. Wies, met haar vrijheid, haar incidentele verliefdheid.

‘Samenwonen? Ik? Dat houdt niemand vol en ik zeker niet.’ En dan lachte ze. ‘Het loopt zoals het loopt,’ meende ze, zonder een spoorje verdriet of spijt.

Ze vertelde Wies hoe eenzaam ze zich voelde, dat Anthonie in zijn eigen wereld leek te leven, blijkbaar behoefte had aan alleen zijn. En Wies had geluisterd, zoals altijd. ‘Die man van je heeft het vast niet makkelijk met zijn reclamebureau,’ zei ze. ‘Moeilijke tijden, mop, de verantwoording voor personeel... hij heeft vast wat lucht nodig. Of is er een reden dat hij een beetje afstand neemt?’

Ze had overwogen Wies iets te vertellen over Jelle. Over de rol die hij vroeger in haar leven speelde. Ze kon Wies

altijd alles vertellen. Maar juist dit, dit belangrijke, dat verzweg ze. Wies zou het niet begrijpen, net zomin als Anthonie. Wies had gelijk: moeilijke tijden. Eerder had hij nog wel eens verhalen over geslaagde campagnes en ludieke tv-spotjes, maar tegenwoordig vertelde hij bar weinig. Als ze hem ernaar vroeg, glimlachte hij, zei dat het wel meeviel, en ging vervolgens vogels voeren of wandelen met Guus. Nee, dit was niet het moment, hield ze zichzelf voor, terwijl ze wist dat de twijfel veel groter was, groter dan het kiezen van het goede moment.

Vannacht had ze voor de zoveelste keer wakker gelegen, woelend, dubbend, tot ze in een onrustige droom belandde, waarin ze eerst haar auto niet kon vinden en daarna de kinderen kwijt was.

Ze keek op haar mobieltje, opende de inbox. Er was een nieuw bericht. Jelle had foto's gestuurd van de reünie. 'Excuses, druk geweest deze week,' schreef hij, 'maar alsnog hierbij. Enjoy!' En ze moest lachen toen ze las: 'Tussen al die ouwe koppen is er maar één die geen steek is veranderd. Je bent nog net zo betoverend als toen.'

Charmeur. Zijn aanwezigheid op de reünie had haar overdonderd. Maar diep vanbinnen wist ze dat hij de reden was om te gaan, dat de nieuwsgierigheid het had gewonnen van haar nuchtere verstand. Met een klik opende ze de fotogalerie. Bekeek de foto's. Waar ze meermaals op stond, samen met hem.

Jelle. Met blond haar dat altijd alle kanten op stond. De herrieschopper van de klas. Altijd in voor ongein, vol bravoure, te kwajongensachtig voor zijn leeftijd. Hij dook ineens op in het examenjaar. Hij was gezakt, of moest een paar vakken overdoen, ze wist het niet meer, maar hij zat schuin achter haar, en als ze zo onopvallend mogelijk naar

hem keek, ontmoette ze steevast zijn blik, die weinig te raden overliet. Tot die tijd had ze niet geweten wat ze met jongens aan moest en verlegen geglimlacht om liefdesbrieven die ze vond als ze 's middags thuis haar schooltas uitpakte. Met Jelle was ze veranderd. Tijdens het eerste het beste klassenfeestje lag ze in zijn armen, en pas daarna, voor het eerst met z'n tweetjes ergens buiten, weg van de muziek, merkte ze dat hij serieuzer en zachter was dan hij zich voordeed. Hij gaf haar het gevoel dat liefde voor altijd kon zijn. Met hem was alles mogelijk. Bij hem dacht ze voor het eerst aan altijd samen zijn, een nieuw leven. Nieuw leven. Ja, ja. Ze slikte iets weg.

Ze had niet moeten gaan, maar ze had het niet kunnen laten, ze had niet níet kunnen gaan. Er was alsof iets – iemand – aan haar trok, terug in de tijd dwong. Jelle. Als er één hetzelfde gebleven was in al die jaren, dan was hij het wel. Ongegeneerd stond hij met haar te flirten, terwijl hij donders goed wist dat ze geen Romée Ysbrandi meer heette en een trouwring droeg.

Ze zocht op haar mobieltje naar Sinéad O'Connor en vond het nummer. 'Nothing Compares 2 U'. Hij had het speciaal voor haar aangevraagd. Raar geschreven, die titel, wist ze nog, zo kort. Het begin van het sms-tijdperk waarin alles sneller moest.

Ze sloot haar mobieltje aan op de muziekinstallatie en zakte onderuit.

*Nothing can stop these lonely tears from falling
Tell me baby where did I go wrong.*

Ze sloot haar ogen en voelde zijn hand op haar rug, die gaandeweg het nummer verder naar beneden zakte, tot haar billen warm waren geworden onder zijn schaamteloze aanraking. Door niet van hem weg te draaien had ze hem aangemoedigd, misschien zelfs uitgedaagd, en ze had

ervan genoten, als een puber vlinders in haar buik gevoeld. Ze kwam in de verleiding hem te bellen, te vertellen waar ze nu naar luisterde. Hij wachtte op haar telefoontje; zijn bericht eindigde met: 'Ik hoop je weer te zien. Bel je me terug? Liefs, Jelle.'

Ze beeldde zich in dat ze het nummer nu in zou toetsen om met hem af te spreken. En wat daarop zou volgen. Was het zo makkelijk?

Anthonie rookte een sigaret, terwijl hij wat voer voor de vogels strooide. Hij had al koolmezen en winterkoninkjes zien vliegen met nestmateriaal en hij verheugde zich op nieuw leven in de tuin.

Roméé bracht zijn vader naar huis, het zou wel even duren voor ze terug was, en nadat hij zijn peuk had uitgedrukt, liet hij samen met de tweeling de hond uit. Langs de Hollandsche IJssel, die op steenworp afstand achter hun huis stroomde. Guus maakte rondedansjes, begon te blaffen toen Anthonie een stok vond en die het water in gooide. De hond nam een duik en bracht 'm keer op keer terug. Enthousiast en onvermoeibaar. Hoe eenvoudig het geluk van een dier.

‘Pap, papá!’

Chloë trok aan zijn jas. Hij keek om zich heen en een fractie van een seconde had hij een angstaanjagend beeld op zijn netvlies: Ciara, meegesleurd door het water, hulpeloos zwaaiend met haar armen, uiteindelijk alleen nog een puntje van haar roze gewatteerde jas zichtbaar, tot ook die in het zwarte water verdween.

‘Dáár,’ riep Chloë. Haar uitgestoken arm wees naar de rivier. ‘Dat mag toch niet?’

Ciara stond daadwerkelijk in het water, maar slechts tot haar kuit. Hij liep naar haar toe, met Chloë in zijn kielzog. Aan de rand van de oever bleef hij staan. ‘Eruit. Wég daar. Nu!’

‘Er glinsterde iets in het water,’ zei Ciara sip. ‘En ik heb toch mijn laarzen aan?’

Ze zou gaan huilen als hij boos bleef, zag hij aan haar trillende lip, en hij tilde haar even op, drukte haar tegen zich aan. ‘Voor je het weet sleurt de stroming je mee, Ciara, dieper het water in. Het is gevaarlijk.’ Hij zette haar op de grond, streek even door haar haar, en zei: ‘Hier, gooi de stok van Guus nog maar een keer weg.’

‘Als ik iets doe wat niet mag,’ zei Chloë, ‘dan ben je altijd veel bozer.’

‘Daar geloof ik niks van.’

‘Echt wel,’ hield Chloë vol.

‘De volgende keer,’ zei hij, ‘krijg je een kus voor elke seconde die ik langer boos ben op jou dan op je zus.’

‘Een euro,’ bedong ze.

‘Toe maar. Kleine kapitalist.’ Hij zwierde met haar in het rond, tot ze gierde van het lachen en het Ciara’s beurt was haar rondjes te draaien.

In zijn werkkamer rook het, realiseerde hij zich, bijna zoals in de bibliotheek waar hij vroeger elke vrije middag doorbracht. Net als in de vrije natuur, vogels spottend, was hij hier op zijn gemak, met als enige toeschouwers zijn boeken. Naslagwerken over de natuur, van vogelgidsen en encyclopedieën tot oude en moderne filosofen, waarbij hij vooral was geïnteresseerd in hun houding tegenover de natuur. Na een blik op zijn attachékoffer liep hij alsnog langs de plank die werd bezet door zijn dagboeken, waarin hij bijhield welke vogels hij zag en hoorde. Hij wipte de nieuwste uit de rij om te noteren dat hij gisteren, 19 maart, langs de IJssel, tussen het riet, een broedende fuut had gespot. De fuut was er vroeg bij en hij nam zich voor het nest in de gaten te houden. Romée met een

vogel vergelijkend, dacht hij altijd aan een fuut. Een slanke, kleurrijke vogel, die zijn jongen zelfs op de rug meevoert, een goede beschermer, niet zo vanzelfsprekend in vogelland. Het dier schetste hij erbij: het lichaam, de kop met zijn typerende kuif, de snavel en poten en noteerde het tijdstip. Hij bladerde nog een tijdje in het dagboek en vulde wat gegevens aan met schetsen.

Uiteindelijk riep hij zichzelf tot de orde, en opende de attachékoffer. Er stond een pitch op het programma voor een internationaal opererend bedrijf in dataopslag en de beveiliging ervan. Zijn bureau was bij de laatste drie en hij hoopte het account binnen te slepen. Jaren geleden weigerde hij nog elk selectietraject op basis van *no cure, no pay*, maar die luxe kon hij zich nu niet meer permitteren. De laatste maanden waren de cijfers dramatischer gekelderd dan hij had voorzien. De schetsen voor de advertentiecampaignedagen er in elk geval goed uit, en dat gold ook voor het marketingplan. Hij bladerde door de pagina's, las conclusies, aanbevelingen, schreef opmerkingen in de kantlijn en schoof het lijvige boekwerk vervolgens gapend opzij. Hij stuurde zijn creatief manager een berichtje met enkele vragen en eindigde met een compliment voor het vele werk dat het team in korte tijd had verzet.

Hij stopte de papieren weg en liep naar de tv-kamer, waar de kinderen opgingen in een film. Hij besloot erbij te gaan zitten, tot hij concludeerde dat er weliswaar de meest vreemde creaturen de revue passeerden, maar dat er geen al te griezelige en bloederige scènes in voorkwamen.

'Hoelang duurt ie nog?' vroeg hij.

'Halfuur of zo,' antwoordde Thijmen.

Eerder een uur dus, dacht Anthonie, maar ach, zo laat was het ook weer niet en morgen konden ze uitslapen. Voor hij de kamer verliet, zag hij nog net hoe twee figuren,

half mens, half vogel, in een vijandige houding tegenover elkaar stonden.

Hij kon de verleiding niet weerstaan en liep naar boven, de overloop over, aan het einde van de gang links. Opende de deur van haar kamer, waar haar laptop stond, haar yogamatje lag en ze haar lessen voorbereidde. Waar ze enkele souvenirs uit India bewaarde: een Boeddhabeeld, de huid van een gifslang, een saffier aan een hanger. Het rook er fris, energiek, naar amber, naar Romée, en hij voelde zich een indringer. Hij ging evengoed naar binnen. Reünie of niet, klokkijken of niet, hij herinnerde zich haar onrust en ook dat hij die al eerder bij haar had bespeurd.

De laptop startte op met een zacht gebrom. Hij toetste het wachtwoord in en voelde zich schuldig omdat ze hem genoeg vertrouwde om dat niet geheim te houden. Er stond een foto op het bureaublad die hij niet kende, een afbeelding, zo uit een reisbrochure voor survivaltochten. De kamer bevond zich aan de voorkant van het huis en als haar Mini de oprit opkwam, zou hij het horen. Desondanks schoof hij even het gordijn opzij. Alleen zijn eigen auto stond er. Romée zou zijn vader ongetwijfeld nog even helpen met de was, of zelfs wat opruimen en schoonmaken, haar schoonvader subtiel wijzen op de voordelen van de nieuwe particuliere zorgvilla ‘Landgoed Hooghe Dorp’, waarop hij elk argument om te verkassen onverbiddelijk de grond in zou boren.

Een tweede blik op de foto leerde hem dat het niet zomaar een afbeelding was, van het internet geplukt, maar een foto van de Franse Alpen. Hij herkende op de achtergrond de primitieve lodge met de halfvergane schoorsteen waarin ze vaak hadden overnacht. Vakanties in de jaren voordat de kinderen er waren, zomers waarin ze gletsjer-

tochten maakten, rotsen beklommen. Altijd in groepsverband met instructeur en soms zelfs een extra berggids, avontuurlijk, maar nooit onbezonnen. De hoogte op zichzelf al uitdaging genoeg, mopperde hij klimmend dat hij toch die strandvakantie had moeten boeken. Tot hij de top bereikte, met adembenemende uitzichten, zoals bij de beklimming van een van de toppen rondom de Glacier Blanc, naar hoogtes boven de drieduizend meter, over ijs en sneeuw met stijgijs en pikkel. Het was een beproeving geweest, maar een onvergetelijke ervaring, met urenlang als enige geluid het gekraak van tweehonderd meter dik ijs onder zijn voeten en het scherpe fluiten van enkele alpenkauwen, met hun duizelingwekkende stuntvluchten.

Hij werd warm vanbinnen bij de gedachte aan Romée met eenzelfde sentiment. Anders had ze die foto daar niet opgezet, zo prominent, zodat ze elke keer als ze haar laptop gebruikte, dacht aan de Glacier Blanc. Al betwijfelde hij dat alsnog, daarvoor leek het beeld te nieuw, waren de kleuren te helder, te fris om vijftien jaar geleden gemaakt te kunnen zijn.

Hij betreurde zijn gedachten, die hij zo beperkt kon sturen dat hij niet op die berg kon blijven. Hij was daar toch later nog een keer geweest? Ja, met zijn broer, maar zou Romée daar een foto van hebben? In elk geval niet van hem, hij was een belabberde fotograaf; zelfs met de digitale camera presteerde hij het om een hele serie te laten mislukken: onscherpe landschappen, mensen met rode ogen, of, nog erger, zonder hoofd, en vingers voor de lens.

Wanneer was dat geweest, met Stijn? Het was het jaar dat zijn broer die opdracht had gekregen voor het kunstwerk bij het bedrijf dat zich vestigde naast dat van zijn vader. Het bestond uit een constructie van ijzeren platen – alsof er al niet genoeg ijzer op scheepswerven was, had vader

gemopperd – met als titel ‘Op volle kracht’. Anthonie vond het een interessant kunstwerk en was geïntrigeerd geweest door het kolossale object, maar volgens zijn vader was het absurd dat iemand daarvoor meer uitgaf dan de prijs van oud ijzer.

Hij had intussen een paar mapjes geopend en geen verontrustende documenten gezien. Artikelen over yogagoe-roes, lesroosters, foto’s, administratie, Indiase recepten. Tot zijn grote verrassing trof hij ook een mapje ‘Brieven mam’ aan. Niet verstuurde brieven dan, want het was van recente datum en zijn schoonmoeder was vorig voorjaar overleden. Romée had hem nooit iets verteld over brieven, aan wie dan ook. Schreef ze haar moeder postuum? Voor wie konden ze anders bestemd zijn? Maar waarom hield ze ze dan geheim? Haar onrust. Zie je wel. Hij wist het. En eigenlijk wist hij het al langer.

Had ze nog meer geheimen?

Hij kwam in de verleiding een van de documenten te openen maar deed het niet. Door hier te zitten had hij al een grens overschreden. Haar mailprogramma, dat was zijn doel toen dit onzalige idee in hem opkwam. Hij wilde het net aanklikken toen Thijmen plotseling voor zijn neus stond. Betrapt sloeg hij de laptop dicht. ‘Is de film al afgelopen?’

Thijmen schudde zijn hoofd. ‘Werd een beetje flauw, met kwijlend kussen en zo, je weet wel. Meer iets voor jou.’ Thijmen grijnsde.

‘En nu?’

‘Nog even gamen en dan ga ik slapen. Beetje duffe dag, zo.’

‘Misschien kunnen we binnenkort samen iets gaan doen.’

‘Wij, samen?’

‘Ja. We zouden iets kunnen doen wat je nog nooit hebt gedaan. Klimmen, bijvoorbeeld.’

‘Hoe bedoel je, klimmen?’

‘Tegen een steile wand op klimmen. Alleen om te beginnen, om te oefenen. Als je er aanleg voor hebt en je vindt het leuk, kunnen we misschien samen een berg gaan beklimmen. Het echte mannenwerk.’ De jongen keek hem even met een schuin hoofd aan, een ongelovig lachje. ‘Sneeuw, gletsjers,’ deed hij er nog een schepje bovenop, ‘klimmen met uitrusting, mannen onder elkaar, ’s avonds sterke verhalen vertellen bij een kampvuur.’

‘Heb jij dat dan wel eens gedaan?’

Hij knikte. ‘Vaak zelfs. Maar ik moet ook eerst weer oefenen, het is een tijdje geleden.’

Tijmen leek iets opgewekter. ‘Nou, oké,’ zei hij, ‘lijkt me wel gaaf,’ en verdween.

Hij controleerde of de laptop was uitgeschakeld, luisterde vervolgens aan de deur van Ciara, daarna aan die van Chloë. Sinds een halfjaar hadden ze aparte slaapkamers, en de verdeling en inrichting ervan had nogal wat voeten in de aarde gehad: ze wilden allebei hun eigen kleuren en behangetjes. Maar wat de een uitkoos, vond de ander eigenlijk ook wel erg mooi en uiteindelijk leken beide kamers net zo identiek als het tweetal zelf.

Romée bleef nu toch wel lang weg, maar hij dwong zichzelf niet naar de telefoon te grijpen. Tijdens die bergvakanties, vroeger, bedacht hij, was hij ervan overtuigd dat hij Romée door en door kende. Elk sproetje op haar neus kon hij uittekenen, elk spoor van angst of opwinding in haar stem, hoe klein ook, herkende hij. Hij durfde toen zelfs te beweren dat hij soms wist wat ze dacht. Letterlijk. Ervan overtuigd dat dat andersom ook gold. Een twee-eenheid. Onverwoestbaar. Andere stellen gingen uit elkaar, maar hij

had nooit getwijfeld aan hun liefde voor elkaar. Zelfs niet tijdens de wat mindere periodes, want natuurlijk hadden ze die ook gehad, met als dieptepunt vlak na de geboorte van Thijmen, toen ze hem ineens vertelde over een belangrijke gebeurtenis uit haar verleden waar hij niets van had geweten.

Hij ging naar bed en las een boekje van een voormalig filosoof des vaderlands, die vooral zijn best leek te doen de lezers een hart onder de riem te steken: we moesten maar een beetje aardig zijn voor onszelf, niet te hard oordelen over alles wat we wel en niet hadden gedaan. Met Magere Hein in zicht was dat misschien een verklaarbare houding, maar hij werd er kriebelig van. Na een paar bladzijden verloor hij zijn interesse, vooral omdat er geen enkele link met de natuur werd gelegd, en vielen zijn ogen dicht.

Anthonie droomde van slingers in huis en dat hij zijn moeder hielp ze op te hangen. Er waren cadeautjes en spelletjes en vrolijke kinderen, maar hij wilde pas gebak als zijn vader thuiskwam en was uiteindelijk in slaap gevallen met een ingezakte slagroomsoes op zijn nachtkastje.

Op de nachtverlichting na was het donker binnen. Romée aaide Guus over zijn kop, die tevreden zuchtte, de roedel was compleet, en kwispelend terug sjokte naar zijn mand. Ze schonk een glas rode wijn voor zichzelf in en checkte haar mobieltje. Eén nieuw bericht: van Chloë, die schreef dat haar zus het water in was geweest terwijl dat niet mocht. De meiden waren geboren waterratjes, maar Anthonie moest opletten, strenger zijn, de rivier had een verraderlijke onderstroming. Geen nieuw bericht van Jelle.

Anthonie. De kinderen. Guus. De geur van thuis. Ze keek om zich heen. Vervolgens zocht ze met een driftig gebaar het eerdere bericht van Jelle op, en wiste het. Alsof ze al niet genoeg aan haar hoofd had. Ze leek wel niet wijs. Was ze verdorie ook nog in de auto in slaap gevallen... Jelle. Hij spookte door haar hoofd, zelfs in haar dromen. Jelle die van niets wist.

Haar moeder was allesbehalve blij geweest met haar prille verkering. Maar toch had hij een weekendje op Terschelling mogen komen, met zijn tentje op een camping vlak bij het vakantiehuisje. Mam was boos geweest toen ze 's morgens pas thuiskwam na een zwoele nacht met Jelle te hebben doorgebracht. 'Iedereen bleef,' had ze ter verdediging gezegd, 'en ik mocht toch niet alleen naar huis?' Een leugentje om bestwil.

Een nacht in de duinen die ze nooit zou vergeten. Ze had-

den voor het eerst echt gevreeën, seks gehad, wat haar op zich nogal was tegengevallen, maar de zonsopgang in Jelles armen was ontroerend mooi geweest.

Misschien had pap ervoor gezorgd dat Jelle dat weekend mocht komen. Hij gunde haar, enig kind, alles wat hij zelf had moeten missen als zoon van een bouwvakker. Al op jonge leeftijd moest ook hij aan het werk, mee de bouw in, vanaf zijn veertiende had hij stenen gesjouwd, muren gemetseld. De laatste jaren van zijn leven liep hij krom van de artritis.

Een rustige man, die weinig woorden vuilmaakte aan oppervlakkigheden. Aan tafel, prakkend in de spruitjes met appelmoes, legde hij zijn dochter het nieuws op begrijpelijke wijze uit. Waarom het belangrijk was, volgens hem, dat de mens in de ruimte reisde. Waarom er geen kruisraketten mochten komen. En dat ze heus over het verdriet heen zou groeien dat de jongens van Doe Maar ermee ophielden. Waarop haar moeder had gezegd: 'Eet je bord leeg, Dirk, straks is het koud.'

Met weemoed dacht ze terug aan die onbezorgde dagen op Terschelling. Haar verliefdheid, en dat gelukzalige gevoel dat het leven bestaat uit zon, vrolijkheid, dansen en dat alles alleen nog maar mooier gaat worden.

Ze schudde haar hoofd, alsof ze daarmee Jelle uit haar gedachten kon bannen. Wat mankeerde haar? Ze liep naar de keuken, spoelde het laatste beetje wijn door de gootsteen en zette het glas in de vaatwasser. Leunend tegen het deurkozijn aarzelde ze of ze nog even naar boven zou gaan om bij de kinderen te kijken. De behoefte aan vasthouden en een knuffel was groot, maar ze ging de trap niet op. Ciara sliep altijd zo licht.

Anthonie bromde toen ze even later naast hem onder het dekbed schoof. Weg met Jelle. Jelle was verleden tijd en dat

moest zo blijven. Ze rook de vertrouwde, wat zoetige geur van Anthonies aftershave, een balsem met kamille erin. Ze hield van die geur, en van de manier waarop hij Chloë en Ciara af en toe nog in bed voorlas, van het kuiltje in zijn kin – ze raakte het heel zacht even aan – en ook van zijn onzekerheid, zijn gevoelige kant, en ze hield zelfs van de aangetrakte croissantjes op zondagochtend, als hij samen met Thijmen het ontbijt verzorgde. Ze had veel om van te houden. Dat moest vooral zo blijven. Misschien moesten ze er een paar dagen samen tussenuit. Naar de zuivere lucht van de Alpen.

Haar hand zocht zijn buik, zijn warme huid, en hij draaide zich om.

‘Wie ben je?’ vroeg hij zacht. ‘Moet ik jou kennen?’

Ze glimlachte. ‘Nee, u kent mij niet, maar ik ben hier voor uw plezier.’ Ze liet haar vingers rond zijn navel cirkels draaien, zachtjes, speels, en deed vervolgens hetzelfde met haar tong rond zijn tepels. Strelende vingers, warme lippen, langzaam de druk opvoeren; ze wist wat hem opwond. God, wat hield ze van zijn lichaam, mooi behaard, het was dan wel niet van deze tijd, maar ze zou fel protesteren als hij het weg zou willen laten halen. Ze kende zijn lichaam bijna zo goed als dat van haarzelf; ze wist hoe de lijnen in zijn handpalmen liepen, dat het kuiltje in zijn kin een fractie uit het lood lag, en hoe kronkelig het litteken was dat hij had overgehouden aan een blindedarmoperatie.

‘Misschien kan ik u ergens mee verrassen?’ Ze schoof boven op hem, bewoog lichtjes heen een weer, voelde haar hartslag versnellen. Hij richtte zich op, sloot zijn handen rond haar borsten en begon ze te masseren. Even liet ze dat toe, en daarna duwde ze hem op het bed. ‘Mijn verrassing,’ zei ze, fluisterend, vond toen haar ritme, voerde het tempo langzaam op.

‘Een verrassing is een geheim dat onthuld wordt,’ zei hij. Ze kon hem amper verstaan. Hij richtte zich op, krachtiger nu, zette zijn handen in haar zij en trok haar van zich af om haar vervolgens op haar buik te draaien. Met zijn knieën duwde hij haar benen uit elkaar en ze onderdrukte een kreet toen hij ruw bij haar naar binnen drong. ‘Hier, ik heb er ook een voor jou.’

Zijn armen waren als bankschroeven om haar borst, alsof hij nog dieper in haar wilde komen. Het deed een beetje pijn, ze kon niet echt voluit ademen, maar ze zei er niets van. Op een vreemde manier was het ook intiemer, alsof ze iets nieuws in hem ontdekte, een soort oerinstinct om te bezitten, tegelijkertijd een angst om te verliezen.

Doordat hij vandaag was geconfronteerd met de onomkeerbare eindigheid van zijn vader, bedacht ze, dat moest het zijn. Een van de ouders verliezen betekende zorg voor de ander, de tweede verliezen teruggeworpen worden op alleen zijn. Ze wist hoe de pijn van eenzaamheid voelde, hoe allesoverheersend en benauwend die kon zijn.

Zijn adem in haar nek was warm en een intens besef van verbondenheid overviel haar. Het gevoel van dankbaarheid voor wat ze had, voor hem en voor hun kinderen. Een bijzonder moment, dat werd versterkt door de heerlijke sensatie van het hoogtepunt, dat ze zo lang mogelijk probeerde uit te stellen.

Even was het stil, afgezien van hun ademhaling die geleidelijk tot rust kwam. Net toen ze zich wilde omdraaien, hem vertellen dat ze het begreep, maakte hij zich van haar los en zei: ‘Ik moet even.’

Ze keek naar hem, naar zijn lange, stevige lijf, een paar kilo te zwaar, maar goed in vorm dankzij jarenlange krachttraining en baantjes zwemmen. Discipline had hij wel.

Toen hij terugkwam, schoof hij niet tegen haar aan en was de warmte in zijn ogen verdwenen. ‘Weet je wel hoe laat het is?’

‘Ik heb je vader geholpen,’ zei ze, ‘alvast het eten voor morgen voorbereid.’

De betovering van het moment was verdwenen. De behoefte aan zijn warmte en aanraking was er nog wel, zelfs sterker nu, maar iets hield haar tegen haar arm naar hem uit te strekken. Een leugen. Alweer een... Ze kromp in elkaar, voelde haar maag opspelen en probeerde er niet meer aan te denken. Ze hoefde zich niet schuldig te voelen. Echt niet. ‘Beetje rare dag, toch,’ probeerde ze, ‘zo met je vader op dat kerkhof... maar hij is het denk ik al vergeten, hij heeft het er niet meer over gehad.’

‘Alzheimer is een handige ziekte,’ zei hij. ‘Je kan van alles zeggen, vergeten, verzwijgen,’ en toen draaide hij zich van haar af.

‘Het is je wel vader,’ zei ze. De bittere ondertoon in zijn stem was haar niet ontgaan, maar blijkbaar wilde hij het er verder niet over hebben. Ze wist al dat ze zich de moeite kon besparen. Vergeefse inspanningen. Ze had wel eens stiekem willen toekijken bij hem thuis, vroeger, in dat gelovige gezin. Of ze toen ook al zo goed waren in niets zeggen. Niet met elkaar praten. Op momenten als deze was het alsof ze zelf tekortschoot omdat ze dat zwijgen niet kon compenseren. Nee, natuurlijk niet. Als er een was die kon zwijgen...

Het kan niet waar zijn, het mag niet waar zijn, maar als ik met mijn ogen knipper, is er niets veranderd en zit ze nog steeds tegenover me. Ik neem een slok cognac. Een flinke. De alcohol brandt in mijn keel. Voor een schilder zou ze nu een interessante studie zijn, denk ik, met die mistroostige blik in haar ogen, en haar fraaie lippen; vol, maar niet te, met dat eigenwijze krulletje in haar linker mondhoek, waarmee ze haar glimlach een vleugje cynisme kan meegeven. Het kan niet waar zijn, dat ik die lippen niet meer mag aanraken en dat ik ze zelfs nog maar sporadisch zal zien. Ik doe mijn best de betekenis van haar woorden in een groter perspectief te plaatsen. Te beseffen dat haar gedachten het resultaat zijn van een wisselwerking tussen oneindige, individuele krachten. Wij, zij en ik samen, kunnen die krachten sturen, anders, beter inzetten, in relatie tot ons verleden omvormen tot een nieuw begin. Als we ons daar maar sterk voor maken, de wil hebben onszelf te overtreffen. Ik wou dat ik zelf kon schilderen, zodat ik haar kon vereeuwigen zoals ik haar in gedachten graag zie: met een van de kinderen aan tafel, geconcentreerd gebogen over een studieboek, het geduld waarmee ze uitlegt, met die donkere, glanzende ogen vol onvoorwaardelijke liefde.

‘We... je kan toch maar niet zo... ik bedoel, we werken er toch aan? Voor mijn gevoel gaat het goed, we praten erover, toch?’

‘We houden een illusie in stand, Ton,’ zegt ze. Ze kijkt naar me. Vergoelijkend. Verontschuldiging zelfs, misschien. ‘Jij net zo goed als ik.’

Nog een slok cognac. Het tweede glas al. Een mooie fles, speciaal voor de kerstdagen, gegarandeerd een fles waarmee je indruk maakt, volgens de slijter. Alsof het me daar om te doen was; het leven is gewoon te kostbaar en misschien ook wel te kort voor slechte drank. Ik zou de vloeistof traag in het glas moeten laten walsen, laten opwarmen, en dan eerst ruiken, de fruitige aroma’s opsnuiven, de geest alvast voorbereiden, en dan genieten van kleine slokjes die ik soepel in mijn mond laat rondgaan. In plaats daarvan sla ik mijn glas in sneltreinvaart achterover, giet ik slok na slok in mijn keel, zet mijn slokdarm in de fik. Het glas moet leeg. Dan kunnen we gaan slapen. Gewoon naar bed, een kus, de wekker zetten, elkaar welterusten wensen. Zeggen dat ik van haar hou. Dat doe ik te weinig, ik weet het wel.

Er zijn een paar lampjes kapot in de kerstboom, maar de rest brandt. Vroeger deden ze het geen van allen als er eentje stuk was. Draaide je aan elk glazen bolletje om te controleren of er niet gewoon een losse tussenzat. En soms sprongen ze dan ineens allemaal tegelijk weer aan.

Een tijdje op zichzelf. Voor zichzelf. Na oud en nieuw, zei ze. Niet meteen. Alsof ze er al veel langer over heeft nagedacht. Plannen heeft gemaakt. Het er met iemand over heeft gehad. Waar gaat ze naartoe, weet ze dat al? Dan pas dringt het tot me door. Ik heb het me niet ingebeeld, ik ben niet paranoïde, ik heb het al gemerkt, gevoeld, gezien.

Ze heeft een ander.

‘Waarom wil je nog wachten?’ vraag ik.

Ze aarzelt even, nipt van haar wijn. ‘Het is Kerstmis,’ zegt ze dan. ‘De kinderen hebben vakantie en jij wilde die

paar dagen ertussenuit met Thijmen. Dat moet je gewoon laten doorgaan, het zal jullie allebei goed doen.'

Alsof ik iets nodig heb dat me goed doet. Het gaat nu dus niet goed, niet zo goed als het zou kunnen gaan. Wie beslist dat voor een ander? Geldt dat niet altijd ten opzichte van iets of iemand anders? Ik bedoel, het gaat heel uitstekend met mij als ik mijn welzijn afzet tegen dat van een 15-gevangene vlak voor zijn executie. Niet? Zegt zo'n zinnetje 'het zal je goed doen' niet veel meer over degene die het uitspreekt?

Ik voel me duizelig, warmte stijgt naar mijn hoofd, vermoedelijk raakt de verhouding alcohol en bloed in mijn lichaam lichtelijk uit balans. Abrupt sta ik op. 'Stukje lopen,' mompel ik, en maak dat ik wegkom, die benauwendde kamer uit, weg van het haardvuur, waarschijnlijk ook alleen maar een bijdrage aan het in stand houden van een illusie. Weg daar, weg van haar, van ons, van elke illusie.